

GLASILO TOVARNE SANITETNEGA MATERIALA - DOMŽALE

Kompleti prve pomoči za zaščito pred vojnimi akcijami

Splošni ljudski odbor je v našem smislu besede neločljiv sestavni del našega samoupravnega in družbeno-političnega sistema. Med najpomembnejše značilnosti našega vse splošnega ljudskega odpora so vsekakor delovni človek, delovne organizacije, družbeno-politične skupnosti, narodi in narodnosti. Ti organi in organizacije so hkrati tudi nosilci pravic in dolžnosti pri organiziranju odpora in obrambe nasploh. Glede na nove tehnične zmogljivosti sodobne vojne tehnike se ne more več deliti ozemlja na fronto in zaledje, saj je zaledje bolj ogroženo kot fronta. Predpostavlja se, da bodo žrtve v zaledju večje kot na fronti. V novi vojni bo potrebno

zaščita ima nalogo, da pripravi vse kar je potrebno za zaščito ljudi in materialnih dobrin pred zračnimi napadi v vojni s klasičnim in jedrskim orožjem.

Dne 26. marca 1970 je bil v Ur. listu SFRJ št. 13 objavljen »Odlok o minimumu obveznih sredstev za osebno in kolektivno zaščito pred vojnimi akcijami.«

Ta odlok določa kaj morajo imeti za zaščito pred vojnimi akcijami:

1. Občani
2. Delovne organizacije in
3. Stanovalci v stanovanjih, ki so družbena lastnina.

V nadaljevanju mojega pisanja se bom omejil le na tiste predmete obveznih sredstev za osebno in kolektivno

3. priročni zaščitni plašč in
4. sredstva za osebno dezinfekcijo in dekontaminacijo.

V našem podjetju bomo izdelovali:

1. ovoj za prvo pomoč tip II
2. še raziskujemo možnost izdelovanja platnene maske
4. od predvidenih sredstev za osebno dezinfekcijo in dekontaminacijo pa le 50 gr sanitetne vate.

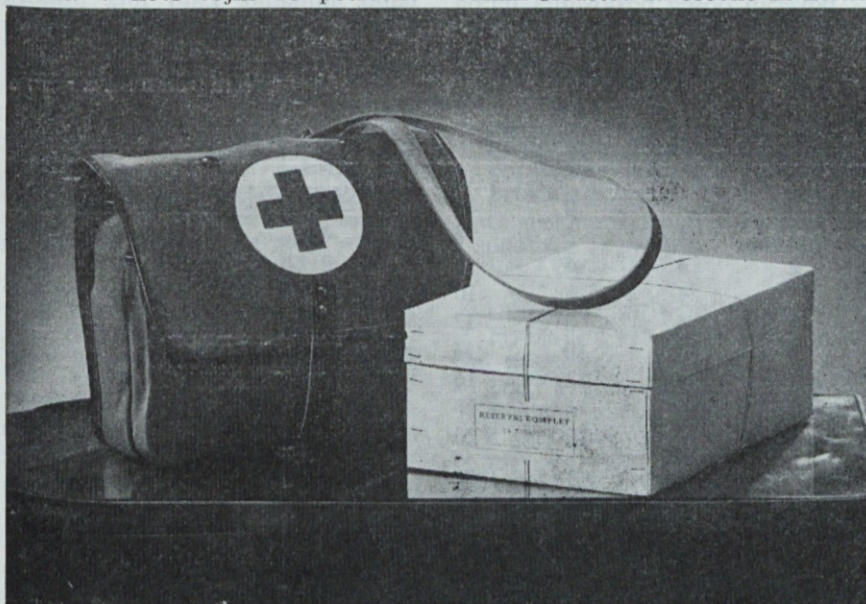
Ad. 2 — Delovne in druge organizacije in državni organi morajo imeti kot minimum obveznih sredstev za kolektivno zaščito svojih delavcev pred vojnimi akcijami sledeče:

1. priročno lekarno na vsakih 50 delavcev
2. nosila na vsakih 100 delavcev
3. komplet priročnih sredstev za dezinfekcijo in dekontaminacijo ljudi na vsakih 50 delavcev
4. komplet priročnih sredstev za dekontaminacijo stvari in
5. protipožarna sredstva.

V našem podjetju bomo izdelovali: pod. št. 1. priročno lekarno s sledečo vsebino:

- 2 kom ovoj za prvo pomoč tip I
- 4 kom detto tip 2
- 4 kom detto tip 3
- 2 kom Mull ovoj rezani 6/5
- 4 kom detto 8/5
- 4 kom detto 10/5
- 2 kom Ovoj tip IV
- 2 kom Alu-plast 40 x 60
- 2 kom detto 60 x 80
- 6 kom Gaza sterilna 1/4 m
- 2 kom detto 1/2 m
- 2 kom detto 1 m
- 10 kom Trikotna ruta 20/19 a 2 kom v polivinil vrečki
- 4 kom Tosamaplast 10/8
- 6 kom detto 10/6
- 2 kom Virplast 5 m x 2 cm
- 1 kom detto 1 m x 1 cm
- 10 kom varnostne sponke
- 1 kom škarje
- 1 kom svinčnik
- 1 kom blok

(Nadaljevanje na 2. strani)

ljudi in materialne dobrine bolj organizirano reševati, kakor pa je to bil slučaj do sedaj.

Civilno zaščito je potrebno organizirati že v mirnem času in pravočasno, kajti nikdar se ne more vedeti kdaj, kje in kateri sovražnik bo napadel našo domovino. Civilna

ktivno zaščito, ki so predmet proizvodnega programa in možnosti proizvodnje v našem podjetju.

Ad. 1 — Vsak občan mora imeti kot minimum obveznih sredstev za osebno zaščito:

1. ovoj za prvo pomoč tip II
2. zaščitno platneno masko

Kompleti prve pomoči

(Nadaljevanje s 1. strani)

pod št. 3. — od kompleta priročnih sredstev za dezinfekcijo in dekontaminacijo ljudi 2,5 kg vate
pod št. 4. — od kompleta priročnih sredstev za dekontaminacijo stvari 20 kg krp. Vendar o tem še razmišljamo, ker nimamo dovolj možnosti za izdelavo in pripravo le teh.

Ad. 3 — Za kolektivno zaščito stanovalcev v stanovanjskih hišah, ki so družbena lastnina, pa je vsebina kompletna za dezinfekcijo približno ista kakor komplet za delovne organizacije.

Tiste delovne organizacije, kjer se v njihovih poslovnih prostorih zbira večje število ljudi, kot železniške postaje, gostišča, kinematografije, morajo poleg sredstev za zaščito svojih delavcev poskrbeti tudi za potrebne količine sredstev za kolektivno zaščito po isti vsebini kompleta kakor za delovne organizacije in stanovanja stanovalcev. En komplet zadostuje za 50 ljudi. Število ljudi v teh prehodnih objektih in organizacijah se izračuna tako da se vzame v obzir 25 % povprečnega števila obiskovalcev, ki se utegnejo hkrati znajti v njihovih prostorih.

Odlok tudi določa, da si morajo občani nabaviti predpisana zaščitna sredstva v dveh letih, to je do konca marca 1972 leta.

Vse ostale organizacije ter državni organi pa v enem letu, to je do konca marca 1971 leta.

Takoj po objavi navedenega Odloka v Uradnem listu SFRJ, smo pričeli s pripravo in organizacijo vsega potrebnega, da bi čimprej pričeli z redno proizvodnjo kompletov.

V ta namen smo tudi imeli poslovne razgovore z ostalimi proizvajalci sanitetnega materiala, kjer smo iskali možnosti skupnega sodelovanja in kooperacije v proizvodnji kompletov prve pomoči. Žal se nismo mogli sporazumeti, ali bolje rečeno, nismo mogli sprejeti njihovih pogojev, ker so bili za naše podjetje nesprejemljivi.

Naloga našega podjetja v tej akciji mora biti taka, da si bomo vsi prizadevali, da bomo dali od sebe maksimum svoje umske in fizične sposobnosti, da bodo naši kompleti prve pomoči izdelani kvalitetno, da bodo proizvodni stroški čim nižji in da bomo ekspeditivni ter solidni v odpremi kompletov prve pomoči končnim potrošnikom.

Zavedati se moramo, da to delamo za zaščito nas samih, ostalih ljudi in materialnih dobrin pred vojnimi akcijami.

Slavko Bajec oec

Uvajamo

(1. nadaljevanje)

Predno nadaljujemo s tolmačenjem principov metode direktnih stroškov, naj omenimo, da je na svoji 11. seji plenum republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije, ki je bil februarja letos, obravnaval tudi temo: »Družbenoekonomski vidik uporabe sodobnih metod obračuna poslovanja« in sprejel med drugim tudi tale stališča in ugotovitve:

— Republiški odbor ocenjuje, da ima sodoben način obračuna poslovanja neposreden in bistven vpliv na formiranje osnov za delitev dohodka in osebnih dohodkov.

— Opuščanje individualnih meril ima negativne posledice na realizacijo načela delitve dohodka po rezultatih dela. Republiški odbor priporoča osnovnim organizacijam sindikata, da tem vprašanjem posvečajo trajno pozornost ter da pri formiranju sistemov delitve osebnih dohodkov vztrajajo na takšnem sistemu delitve osebnih dohodkov, v katerem bo osebni dohodek delavca odvisen od njegovega dela, uspeha delovne enote ter uspeha delovne enote kot celote.

— Primeri podjetij, ki uporabljajo sodobne metode obračuna poslovanja kažejo, da so doseženi večji uspehi poslovanja, da je povečan obseg poslovanja ter da se je povečalo število produktivno zaposlenih. Takšna gibanja

rumi priporočajo uvajanje sodobnih stroškovnih metod, pri čemer vidijo splošne in zasebne interese, ki se s to uvedbo uresničujejo. Imamo torej tudi družbeno podporo za našo akcijo. Zatorej jo nadaljujmo, kot smo si jo zastavili!

V prvem članku so bile na kratko razložene posebnosti posameznih oblik stroškov. Naj k tistim razložitvam v tem članku dodamo pojasnilo, da **metoda direktnih stroškov operira le s »čistimi« variabilnimi in »čistimi« fiksnimi stroški, z drugimi besedami: s proporcionalnimi in absolutno fiksnimi.** Spričo te poenostavitve je potrebno druge oblike stroškov pretvoriti na ti dve. Z matematičnimi ali empiričnimi metodami (vseh metod je 9) ločimo pri relativno fiksnih stroških njihovo fiksno in variabilno komponento. Degresivne in progresivne stroške pa po predpostavki med seboj kompenziramo. Tako pridemo do naslednjih dveh klasičnih grafikonov o gibanju stroškov (podatki zanju so v tabeli!)

Kako naj si tolmačimo te črte?

Grafikon I: če ponovimo iz prejšnjega članka, so **fiksni stroški** neodvisni od obsega proizvodnje, zatorej so prikazani z vodoravno črto, ki ponazarja stalno isto višino. (v našem primeru 4 enote.)

Variabilnih stroškov, če ne delamo, nimamo. Zato ima njihova krivulja svoje izhodišče v 0. Pojavijo se torej z delom in naraščajo

obseg proizvodnje	po obsegu proizvodnje			na enoto izdelka			
	(število kosov izdelka)	fiksni stroš.	variabilni stroški	skupni stroški	fiksni stroš.	variabilni stroški	stroški skupni
0	4	0	4		0		
1	4	2	6	4	2	2	6
2	4	4	8	2	2	2	4
3	4	6	10	1.33	2	2	3.33
4	4	8	12	1	2	2	3
5	4	10	14	0.80	2	2	2.80
6	4	12	16	0.67	2	2	2.67
7	4	14	18	0.57	2	2	2.57
8	4	16	20	0.50	2	2	2.50
9	4	18	22	0.44	2	2	2.44
10	4	20	24	0.40	2	2	2.40

pa so primarno interesantna tako za posameznega delavca kot za delovno organizacijo kot celoto.

Republiški odbor sindikatov je s temi stališči seznanil občinske odbore in ostale sindikalne aktivne z namenom, da omenjeno problematiko vključijo v svoje programe aktivnosti.

Torej tudi družbeno politični fo-

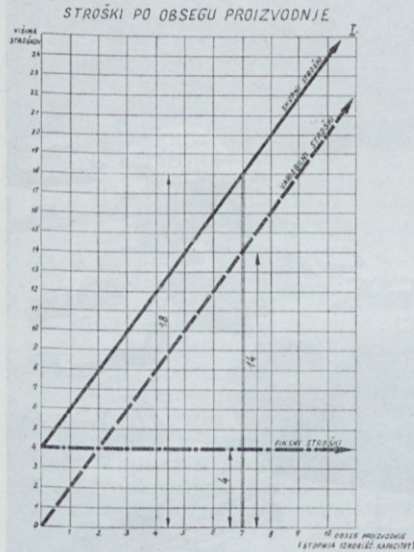
toliko bolj, kolikor več naredimo. (v našem primeru je n. pr. za 7 kosov izdelka 14 enot variabilnih stroškov).

Skupni stroški so seštevek fiksnih in variabilnih. Če nič ne delamo, imajo le vrednost fiksnih stroškov (torej 4 enote), z delom pa se jim prišteje še pripadajoča vrednost variabilnih stroškov (v našem primeru za 7 kosov nekega

direktne stroške

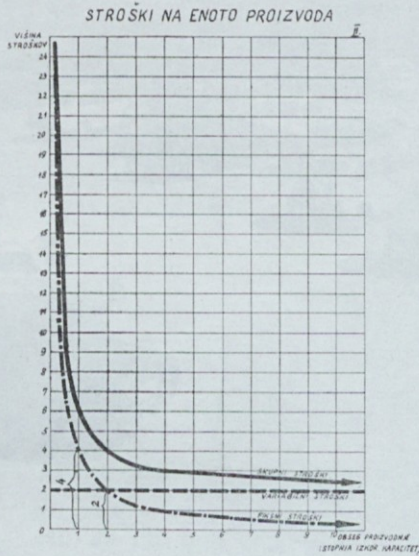
izdelka je 4 enote fiksnih stroškov in 14 enot variabilnih stroškov, kar je skupno 18 enot). Skupni stroški so v grafikonu vzporedni z variabilnimi stroški, dvignjeni pa so nad njimi za vrednost fiksnih stroškov.

Tako gibanje skupnih stroškov je ob vsem, pravkar povedanem, razumljivo.

Grafikon II: Ker imajo fiksní stroški stalno višino ne glede na

obseg proizvodnje, jih odpade zelo veliko na **en proizvod**, če naredimo malo proizvodov in vse manj in manj, čim večji obseg proizvodnje je. V našem primeru odpade 4 enote fiksnih stroškov na 1 kos nekega izdelka če naredimo le en kos; če pa naredimo dva kosa, se fiksní

stroški porazdelijo na oba in odpadeta na en kos le še 2 enoti fiksnih stroškov. Pri proizvodnji treh

kosov nekega izdelka se količina fiksnih stroškov porazdeli na 3 dele itd. Tako torej odpade na en proizvod vse manj in manj fiksnih stroškov in fiksní stroški dobijo v tem grafikonu obliko krivulje, ki se vse bolj približuje abscisni osi — torej ničli.

Variabilni stroški (material in izdelavni osebni dohodki) so na **en proizvod** vseskozi enaki, pa naredimo en sam proizvod ali pa sto. Zato je njihova ponazoritev v grafikonu ravna črta.

Skupni stroški so seštevek fiksnih in variabilnih in imajo zato podobno gibanje kot fiksní, le da so dvignjeni za višino variabilnih stroškov (torej so za 2 enoti višji kot fiksní stroški).

Iz obeh grafikonov in tabele je tako dobro razvidna tista stara gospodarska resnica, da z naraščanjem obsega proizvodnje stroški v absolutnem znesku sicer naraščajo, da pa po drugi strani postajajo z naraščanjem obsega proizvodnje proizvod vse cenejši. Vse bolj se jim znižuje lastna cena, se pravi: znižujejo se jim skupni stroški.

Ker je razumevanje teh osnovnih principov o gibanju stroškov temeljne važnosti za poznavanje metode direktnih stroškov, ne bi zaenkrat več bremenili vaše pozornosti.

T. L.

Poročilo samoupravnih organov

DELAJSKI SVET je imel 21. maja redno sejo in je sprejel sledeče sklepe:

- Soglasno so sprejeli dopolnitve in spremembe statuta podjetja
- Določili so dan izvedbe volitev in to 11. junij 1970 od 6. — 18. ure.
- V komisijo za sestavo volilnega imenika so bili imenovani:
  - tov. Vera Vrhovnik — predsednik
  - tov. Jože Štrukelj — član
  - tov. Tine Hanzlovsky — član
- V volilno komisijo pa so imenovani naslednji sodelavci:
  - tov. Ivan Kosirnik — predsednik
  - tov. Vladka Berlec — član
  - tov. Vlado Petković — član
- Nato so določili volilne enote in oddelke, ki spadajo v posamezne delovne enote in določili datum zborov volivcev po enotah za dne 28. 5. 1970 ob 13.30 uri v jedilnici podjetja.
- Sprejeli so sklep, s katerim so potrdili predlog komisije za družbeni standard in kadrovske

zadeve za razdeljevanje posojil za stanovanjsko izgradnjo in nakup stanovanj med upravičene prosilce podjetja.

- Gasilskemu društvu Tosama so odobrili za izvršitev zadanih nalog 3.700,— N din.

UPRAVNI ODBOR je imel 12. in 29. maja 2 redni seji in razpravljaj naslednje:

- Tov. Francu Kerču in Antonu Kavki iz obrata Štude so odobrili dodatno izplačilo za kurjenje peči v mesecu marcu.
- Aeroklubu »Stanko Bloudek« Ljubljana so odobrili za podaritev 2 avtomobilski apoteki.
- Sprejeli so sklep, da bi cement iz Trbovelj vozili naši šoferji, kadar so na relaciji samo tistim članom kolektiva, ki gradijo hiše.

Za vsakega posameznika odobrava prevoz tov. direktor. Ker bodo šoferji vozili cement le v primeru, če se domov vrača s praznim kamionom, nimajo pravice zaračunavati voženj.

- Člani UO so potrdili nove cene za naslednje artikule: Tosamaplast strip, Mavčeve ovoje 20/5, Torbice za CZ

- Soglasno so imenovali za vodjo konfekcije tov. Rojc Lojzko.
  - Člani UO so v celoti potrdili operativni plan za mesec junij.
  - Svet IV. letnika Medicinske fakultete v Ljubljani je zaprosil za denarno pomoč, ker bi radi organizirali strokovno ekurzijo. Člani UO so jim v ta namen odobrili 500,— N din.
  - Člani ZB Tosama bi se radi udeležili proslave dne 7. junija v Dolenjskih Toplicah. Za to prosijo za odobritev prevoza z avtobusom in za skromno zakusko. Člani UO so jim v ta namen odobrili povrnitev stroškov za prevoz z avtobusom in 40,— N din na osebo.
  - Za skladišče surovin so odobrili nabavo 3 kom garderobnih montažnih omar in izdelavo 1 kom ročnega vozička za dostavo bal.
- Ravno tako je treba narediti nadstrežje pred oddelkom filtrov ter med ekspeditom in staro pisarno. †

C. M.

Parkiranje osebnih

Večanje tovarne, povečano število zaposlenih in višji standard naših delavcev sta zahtevala povečanje parkirnega prostora za osebne avtomobile. Prenekateri so raje pustili svojega konjička doma, dokler ni bilo novega parkirišča. Dostikrat se je zgodilo, da z avtomobilom nisi mogel speljati s parkirnega mesta, ker je bil ujet med ostale. Marsikomu se je zaradi dreva poznalo tudi na laku. Bolj predrzni fički so kar skakali čez travnato mejo na glavno cesto, da jim ni bilo treba čakati na ostale. Gost-

je so velikokrat morali parkirati na cesti, ali na tovarniškem dvorišču, ker drugje ni bilo prostora. Težav je bilo še in še; od novega parkirnega prostora pa so dolgo časa bile le besede. Že nakup zemljišča in

vse to mimo. Pred sabo imamo kar precejšnjo, utrjeno površino za parkiranje, kjer bo za nekaj let vsakdo lahko našel prostor za svoj avto. Dan je bil predlog, naj bi se cesta proti Dobu prestavila zadaj

pridobitev vseh dovoljenj zahtevajo pri nas lepo dobo, potem pridejo še drugi problemi in zadeva se je vlekla skoraj tri leta. Sedaj je

za novi parkirni prostor, ki bi se lahko v tem primeru ogradil. Tako bi bilo varneje puščati avtomobile, ki bi bili tako znotraj tovarniške

Seznam članov civilne zaščite

Na podlagi sklepa delavskega sveta je v podjetju formiran štab za NO in CZ, Teritorialna enota z ustrežno opremo ter enote civilne zaščite, katerih člani so:

Vod za zvezo:

1. Laznik Tone dipl. oec. — vodja
2. Strukelj Jože — član
3. Juteršek Vida — član
4. Kuhar Danica — član
5. Černelč Jožefa — član
6. Kvas Martina — član
7. Žebovec Pepca — član
8. Mihelčič Julka — član

Oddelek transporta:

1. Vodnik Vencelj — vodja
2. Prašnikar Jože — član
3. Kos Ivan — član

Vod za tehnično reševanje:

1. Cerar Franc — vodja
2. Kump Ciril — član
3. Jamšek Franc — član
4. Tič Jože — član
5. Belcjan Franc — član

6. Svetlin Vinko — član
7. Andrejka Anton — član
8. Bokal Franc — član
9. Vulkan Jurij — član
10. Juteršek Bogdan — član
11. Gaberšek Viktor — član
12. Dolinšek Jože — član
13. Pavlič Andrej — član
14. Kotnik Jože — član
15. Bernot Janez — član
16. Kočar Peter — član
17. Korant Jakob — član
18. Rems Janez — član
19. Volkar Ivan — član
20. Kepec Pavle — član

Vod proti-požarne službe:

1. Bizilj Franc — vodja
2. Pernuš Janez — član
3. Judež Alojz — član
4. Cerar Ivan — član
5. Vehovec Andrej — član
6. Klopčič Bernarda — član
7. Kerč Olga I. — član
8. Drolc Ivan — član
9. Hrovat Franc — član
10. Gaberšek Rok — član

11. Kovač Janez — član
12. Mohar Helena — član
13. Prosenc Marija — član
14. Gostič Pepca — član

Sanitetni oddelek:

1. Juhant Slavka — vodja
2. Polajnar Anica — član
3. Kraševac Milena — član
4. Pavlič Peregrina — član
5. Sorn Mihaela — član
6. Vrhovnik Vera — član
7. Stare Majda — član
8. Kosmač Šaša — član

Oddelek RBK:

1. Pavšek Viktor — vodja
2. Breznik Helena dipl. ing. — član
3. Pečnik Marija — član
4. Merkužič Danica — član
5. Presekar Marija — član
6. Vodlan Vida — član
7. Kovič Vida — član
8. Grošelj Ciril — član

Gornje objavljamo zato, da bodo člani navedenih enot CZ seznanjeni, v katero enoto so razporejeni.

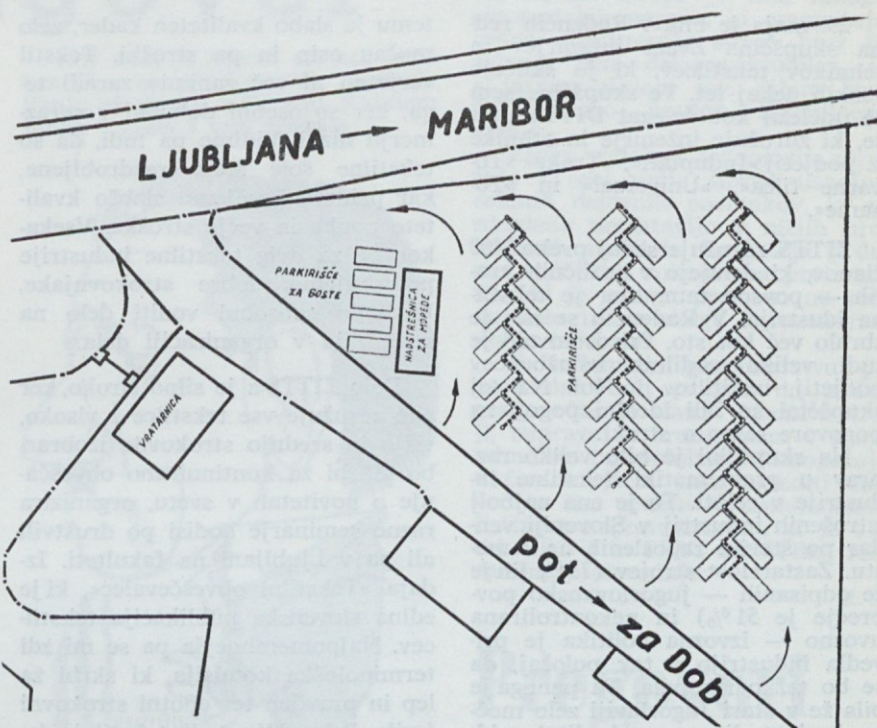

avtomobilov

ograje. Vendar bi se taka izvedba verjetno še bolj zamotala, tako da parkirnega prostora še danes ne bi imeli.

Neugodna je lega parkirnega prostora glede samega dovoza in odvoza. Zaradi trikotne oblike so zavoji večji od pravega kota (nad 90°). Ker še ni rešena bodoča zunanja ureditev in razvoj tovarne, parkirni prostor ni predviden za asfaltiranje. Prav tako sedaj ni pametno posaditi topole, če bi jih čez tri, štiri leta sekali ali presajali. Enako je tudi s streho. Malo bo treba počakati, da se izdela urbanistični razvojni načrt, potem pa se bomo odločili za nadaljno ureditev.

Pa še nekaj besed o redu in prometu na parkirišču. Od vseh mogočih položajev smo se odločili za način, ki ga prikazuje skica. K sedanjima vrstama bomo dodali še tretjo. Naši šoferji naj si ogledajo skico in po možnosti upoštevajo navodila. Dovoz v bokse je predviden s ceste proti Dobu. Avtomobile bi parkirali v tri dvojne vrste poševno skupaj s prednjimi deli, kakor to nakazujejo količki in veriga. Količki in veriga so namesto črt, ki se jih v pesek ne da zarisati. Parkirani avtomobil potem z vzratno vožnjo enostavno postavimo v vozni del parkirišča v smeri proti

glavni cesti, nato pa se na levo uvrščamo za dovoz na glavno cesto. V kolikor bi se vsi šoferji dogovorili, da jim bolj odgovarja obratna smer, bi se pa potem lahko držali

tudi takega reda. Prostor pred streho za mopede pa je predviden za avtomobile gostov, ki nas vsak dan obiskujejo.

F. P.

Izlet v višave

V soboto, 23. maja smo šli člani mladinskega aktiva »TOSAME« na izlet z letalom — ob proslavi dneva letalstva.

Okrog 9. ure dopoldne smo se odpeljali od doma ter se veselili lepga vremena, ki nam je obetal mnogo zanimivega. Toda že ob prihodu na Brnik smo se razjezili, kajti miličnik nas je napotil v gozd skozi blatno brozgo. Prispeli smo na jaso ob robu gozda, kjer smo pustili avto. Nato smo prišli na prostor, kjer je bila razstava letal raznih tipov in velikosti ter letalske opreme. Predsednik našega aktiva tovariš Avbelj Janez nam je kot član Aero-kluba sicer razlagal podrobnosti o razstavljenih stvareh, toda mi kot laiki si pač nismo dosti zapomnili. Najbolj težko smo namreč čakali na polet, ki je bil pred nami. Večina od nas se je tokrat prvič peljala z letalom.

Kazalci ure so se še kar hitro pomaknili proti enajsti in po formalnostih, ki so potrebne za to, smo vstopili v letalo. Že zopet se nas je nekoliko držala smola, kajti

dva sta ostala brez sedežev in sta morala izstopiti. Odpeljala sta se z naslednjim, približno čez eno uro.

Morda se nekoliko smešno sliši, če v dobi velikega napredka, ko drugi pristajajo z modernimi raketami na luni, nekdo opisuje svoje občutke prvega leta z letalom. Zame so bile minute pred vzletom, minute pričakovanja, veselega vznemirjenja in seveda tudi kančka strahu, če se kaj pripeti.

Letalski motorji so zabrneli, pripeli smo si varnostne pasove in že smo bili v zraku. Majsko sonce nas je ves čas spremljalo in božalo vrhove dreves pod nami. Pogled iz letala je bil res čudovit. Kajti v dobrih štiridesetih minutah smo videli toliko različnih stvari, od naše prelepe Gorenjske z mogočnim Triglavom, preko kraških polj tja proti morju. Tla pod nami so bila vsa pisana. Tam je bila majhna krpa zorane zemlje, pa travnik in sadovnjak ves v razcvetu.

Malo naprej se je že valila mogočna reka med temnimi gozdovi in po cestah so se pomikale majh-

ne škatlice — avtomobili. Od daleč smo zagledali Trst in slovensko obalo.

Skoraj bi pozabila povedati, videli smo tudi našo tovarno. Malo smo pomahali, toda imeli smo občutek, da nas sploh nočete videti. Če ne verjamete, lahko vprašate stevardeso, ki nas je videla, kako smo vam mahali.

Kar prehitro je minilo tistih 40 minut in kolesa letala so se zopet dotaknila tal. Ni nam preostalo drugega kot da odidemo in se samo v mislih še pozibavamo pod belimi oblaki.

M. G.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi mojega moža se vsem sodelavkam in sodelavcem ter sindikalni podružnici »Tosama« iskreno zahvaljujem za prejeto finančno pomoč in podarjeno cvetje.

Štefka Mislej

Tekstilci so zborovali

Proizvodnja maj 1970

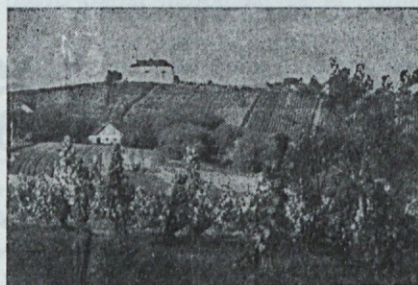
23. maja je bila v Radencih redna skupščina Zveze inženirjev in tehnikov tekstilcev, ki jo skličejo vsakih nekaj let. Te skupščine sem se udeležil kot delegat DITT-a Jarše, ki združuje inženirje in tehnike iz podjetij »Induplati«, »Traka« »Tovarne filca«, »Univerzal« in »Tosame«.

ZITTS združuje sedaj preko 1400 članov, ki delujejo v različnih krajih — povsod tam, kjer je tekstilna industrija. V Radencih se nas je zbralo več kot sto. Prisostvovalo je tudi veliko vodilnih uslužbencev podjetij, institutov in šol. Na tej skupščini so bili idealni pogoji za pogovore samo o stroki.

Na skupščini je bilo veliko razprav o problematiki tekstilne industrije v celoti. To je ena najbolj iztrošenih industrij v Sloveniji, vendar po številu zaposlenih na 3. mestu. Zastarelost strojev (73 % jih je že odpisanih — jugoslovansko povprečje je 51 %) in nekontrolirana uvozna — izvozna politika je privedla industrijo v tak položaj, da se bo težko izklopala. Ta panoga je bila že v stari Jugoslaviji zelo močna in je tudi po osvoboditvi pridonajala svojo akumulacijo drugim, nase pa pozabljala. Analize uvažanja blaga in konfekcije so pokazale, da so samo 20 % vsega uvoza tekstilij uvozila tekstilna podjetja, vse ostalo pa stihijsko podjetja, ki s tekstilom nimajo nič skup-

temu je slabo kvaliteten kader, zelo močan osip in pa stroški. Tekstil verjetno ni več zanimiv zaradi tega, ker so osebni dohodki v sorazmerju nizki. Vidimo pa tudi, da so tekstilne šole silno razdrobljene, kar prinaša kvečjemu slabšo kvaliteto pouka in večje stroške. Vsekakor pa za dvig tekstilne industrije potrebujemo dobre strokovnjake, ki bodo sposobni voditi delo na strojih in v organizaciji dela.

Delo ZITTS-a je silno široko, ker pač združuje vse tekstilce z visoko, višjo in srednjo strokovno izobrazbo. Skrbi za kontinuirano obveščanje o novitetah v svetu, organizira razne seminarje bodisi po društvih ali pa v Ljubljani na fakulteti. Izdaja »Tekstilni obveščevalec«, ki je edina slovenska publikacija tekstilcev. Najpomembnejša pa se mi zdi terminološka komisija, ki skrbi za lep in pravičen ter enotni strokovni jezik. Pripravlja tudi tekstilni slovar, katerega zametek je bil že pred leti, ko ga je izdal Tekstilni šolski center Kranj.

Tako so bile na skupščini prikazane težave in tudi vzroki slabemu napredku. Seveda pa so bile postavljene tudi smernice za nadaljnje delo. Izvolili smo novo vodstvo in izkazali priznanje 32 zaslužnim članom ZITTS-a, ki v njem delajo od vsega začetka.

Ob koncu pa še tovariški pogovori. Srečali smo se z znanci iz šole in tovarn, nabrali novih napotkov za delo, spoznali nove tovariše. Žal pa nas je zahajajoče sonce opomnilo, da se je treba posloviti in zapustiti svetovno znano zdravilišče, kjer skozi parke lega tišina in se biserna Mura leno ovija okoli gričev nasajenih s trto.

M. D.

Odelek	Enota mere	%
1. Trakotkalnica	000 vot	103
2. Tkalnica šir. tkanin	000 vot	106
3. Mikalnica	kg	88
4. Konfekcija	ND	86
Vložki	pkt	116
5. Cigaretne filtri	ND	94

Majhna sprememba v asortimantu trakotkalnice ni bistveno vplivala na proizvodnjo. Še nadalje je bilo čutili potrebe po posameznih (večjih) dimenzijah ovojev. Tem potrebam se prilagaja tudi dodatna izmena, v kateri obratujejo le stroji, ki tkejo v dimenzijah, po katerih je največje povpraševanje. V podjetje sta prispeli prvi dve pošiljki novih trakotkalskih strojev, ki bodo montirani v sedanji bombažni tkalnici. Upamo, da bomo z njimi rešili problem asortimana tkanih ovojev.

V maju smo pričeli postopoma ukinjati tkalnico bombažnih tkanin. Naš kooperant tkalnica Senožče se je obvezal, da bo dobavljal večje količine tkanin kot nadomestilo za proizvodnjo že ukinjene tkalnice Zvezda in bombažne tkalnice. Dobavlja nam sicer že večjo količino tetra blaga, toda na račun Mitja in Gaze.

Pri sestavi operativnega plana je komerciala omenila potrebe po cik-cak vati. Proizvodni oddelek konfekcije bi potrebam komercialne lahko ugodil, vendar je nastal problem skladiščnega prostora in tako so stroji za izdelavo cik-cak vate le delno obratovali.

Konfekcijski plan bazira na polizdelkih, to je na proizvodnji ostalih oddelkov in predvsem na številu zaposlenih. Za maj je bilo posebej opozorjeno, da bo plan konfekcije izpolnjen le z dodatno zaposlitvijo, kar pa je bilo uresničeno šele v zadnji tretjini meseca. Damski vložki so se izdelovali ves mesec v polni zasedbi.

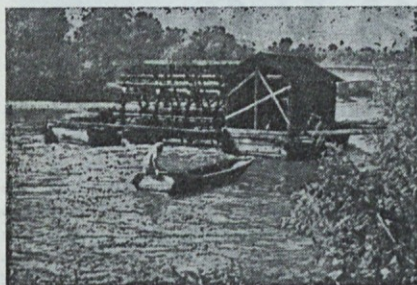
Isti problem kot v oddelku konfekcije (t. j. pomanjkanje ljudi) je bil tudi pri cigaretne filtri.

ZAHVALA

Vsem sodelavkam, sodelavcem in sindikalni podružnici se toplo zahvaljujem za izkazano denarno pomoč, za izrečeno sožalje in darovano cvetje ob smrti moje mame.

Vsem skupaj prisrčna hvala.

Rus Angelca

nega. Delo domačih podjetij se kopiči, čeprav naše blago velikokrat prekaša kvaliteto uvoženih tkanin. Proizvodnja se ustavlja, prodaje ni; posledica — nizki osebni dohodki.

Družba stoji zdaj pred dilemo: zapreti tekstilne tovarne, ali vlagati ogromne denarje za modernizacijo. Pogoji obstoja pa je, da dohitimo, ali vsaj sledimo naglemu razvoju tekstilnih strojev in postopkov ter kompletne tehnologije.

Ni dovolj, da kupimo stroje, jih postavimo v zgradbe, ampak pogledimo, ali bomo imeli dovolj dobrih kadrov, da si to lahko privoščimo. Vem, da na tekstilne šole prihaja manj mladine in še to tisti, ki drugod niso imeli uspeha. Vzrok

Naš razgovor

Stal je in s kritičnim pogledom nadzoroval enakomeren tok osnove na škrobilnem stroju. V trenutku, ko je opazil pretrgano nit, je z že tisočkrat preizkušenim gibom rok odstranil napako, tako, da se je lahko delo nemoteno nadaljevalo. Še nekajkrat je šel okoli stroja, predno sem ga poprosil za kratek pomenek. Takoj je bil pripravljen za sodelovanje v »našem razgovoru«.

Naj ga predstavim: To je tov. **Janez Pižem**, eden najstarejših škrobilcev. Sam mi je povedal, da ta posel opravlja že dvajset let, v tovarno pa je prišel pred triindvajsetimi leti. V nadaljevanju najinega razgovora mi je povedal marsikaj iz svojega življenja. Tako je pripovedoval: »V mesecu marcu 1947 sem se zaposlil v naši tovarni in to v ekspeditu. Tu sem delal prva tri leta, nakar sem bil premeščen na sedanje delovno mesto«.

»Ali nam prosim lahko malo podrobneje opišete sam začetek dela na škrobilnem stroju?«

Obraz mu je spreletel nasmeh predno je pričel. »Mislim, da te prvih dni ne bom nikoli pozabil. Predno sem ostal popolnoma sam s strojem, sem se učil in privajal v delo samo 3 dni. Dobro se še spominjam dneva, ko mi je bilo rečeno, da bom ponoči delal popolnoma sam. Danes okrito priznam, da so se mi takrat tresle roke in noge. Sam pri sebi sem ugotovil, da se v treh dneh nisem naučil popolnoma nič. Ko sem ostal sam, sem imel občutek, da sem vse pozabil. Rezultat dela je bil popolnoma enak mojemu psihičnemu stanju. Ob 23. uri zvečer istega dne bi po takratnih normah moral imeti delo končano. Toda ob 6. uri zjutraj sem imel še cca 150 m blaga neobdelanega. Kar je bilo že gotovega, pa je bilo raztrgano ali polno napak. Bil sem brez volje za nadaljnje delo in pripravljen, da si poiščem delo v kaki drugi tovarni«, je z značilnim glasom pripovedoval tov. Pižem. Pogled mu je bil uprt v neko točko na stroju. Imel sem občutek, da vse ponovno doživlja in da mu spomini na preteklost prihajajo iz ust v jasno izraženih besedah ter se ena za drugo vežejo v skladno celoto preživelih dogodkov.

Z globokim vzdihom je obrnil oči od stroja in dejal: »Da, tako je bilo! Osebo sem bil pripravljen, da zapustim tovarno, misleč, da delu nisem kos. Vendar me je s prijaznim nasmehom in vedro besedo pregovoril tov. Ciril Zarnik, takratni obratovodja, da sem ostal v tovarni. Danes sem še vedno tu in sem zadovoljen« je z nasmehom na ustnicah dejal tov. Janez Pižem.

Kot nam je znano, ste bili pred kratkim na strokovnem usposabljanju ali praksi v Kranju. Kaj nam lahko v zvezi s tem poveste.

»Na prakso v Kranj sva odšla s tov. Francem Bizilom, ki je tudi škroбилec. Namen tega strokovnega usposabljanja je bil, da si vsak izmed naju na praktičnem delu osvoji čimveč elementov dela na novem škrobilnem stroju. Naš stari »veteran« je v glavnem že preživel in današnjim zahtevam proizvodnje ne zadostuje več. Kolektiv se je zato odločil za nakup novega stroja, ki je pred fazo montaže in je popolnoma enak tistemu, ki ga imajo v Kranju. Pripomnim naj samo to, da sem praktične vaje v Kranju prežgodaj opravil. Od takrat pa do obratovanja našega stroja bo minilo precej časa in človek nekatere značilnosti počasi pozabi, če jih ne potrebuje pri svojem delu.«

Prosil bi vas še, da nam poveste kakšne koristi bomo imeli od novega stroja.

»Nobenega dvoma ni, da je kapaciteta proizvodnje tega stroja mnogo večja od našega starega. Kvaliteta izdelave je tudi izredno ugodna in dobra. Kvaliteto izdelkov in nemoteno tehnološki postopek pa pogojujejo predvsem nakup dobre preje oziroma osnovne surovine. Možnost delovnih nezgod je pri tem stroju minimalen. Naj pripomnim, da je na samem stroju na različnih mestih možno montirati deset gumbov, ki omogočajo,

da s pritiskom na enega izmed njih takoj ustavimo obratovanje stroja. Na novem stroju je tudi mnogo avtomatskih naprav, ki omogočajo redno obratovanje stroja brez fizičnega dela delavca-škrobilca, je z jasnim glasom tov. Pižem končal razlago novega škrobilnega stroja.

Vsaka sodobna tehnologija združuje v sebi večje število uspešno rešenih delovnih postopkov, ki se združene predstavijo v nižjih proizvodnih stroških. Najdražja je danes ročna ali rokodelska proizvodnja, ki je vezana pretežno na ročno delo in na dolga časovna razdobja izdelave.

V sodobnem gospodarstvu pa vsak dan bolj prihaja do izraza geslo: »Čas je zlato«. Moderni stroji, naprave in orodja nam s svojo tehnično izpopolnitvijo omogočajo v čim krajšem času narediti čim več in čim ceneje ob minimalnem fizičnem naporu delavca, ki je kot tak EDINI in PRVI ČINITELJ rentabilne proizvodnje.

R. Š.

Pregovori

Vsako ima samega sebe za stratega, ko s strani opazuje bitko.

Rustavelli

Ni razlike med prvim aprilom in ostalimi dnevi.

H. Zbil

Odkritosrčnost je steklo, obzirnost diamant.

A. Maurois

Če sprejmeš lačnega psa in ga nahraniš, te ne bo ugriznil. To je poglobljen razloček med psom in človekom.

Mark Twain

Če je ponoči vsaka krava črna, zato še ni podnevi vsaka bela.

H. Zbil

Najboljši zdravniki na svetu so: doktor Dieta, doktor Mir in doktor Dobra volja.

J. Swift

Vse strasti pretiravajo: če ne bi pretiravale, bi ne bile strasti.

Chamfort

Jezik je zelo dobra stvar, če le ni ženski.

Dickens

Kdor se z mamom krega, je prav tako nekulturen kakor jaz.

H. Zbil

Poskušaj živeti tako, da bo celo pogrebniš žaloval ob tvoji smrti.

Mark Twain

Kdor spozna, da ni kaj pametnejši od drugih, je že pametnejši od mnogih, ki mislijo, da so pametni.

A. Maurois

Živelj poštenjaki! Se vedno so manj ničvredni od drugih.

L. Börne

Obisk pri Müllerju

Po sklepu upravnega odbora sva bila s tov. Cerarjem določena, da greva na prakso za montažo strojev k firmi Müller v Švici, katera izdeluje trakotkalske stroje. Pri tej tovarni smo kupili 12 strojev.

Odpotovala sva 2.5. 1970 zvečer iz Ljubljane z vlakom. Že v Ljubljani sva imela smolo. Vlak je bil nabit. Kazalo je, da bova morala stati, no, pa nama je na avstrijski strani sprevodnik le našel mesto, da sva sedela. Vozila sva se čez Tirolsko, pri Feldkirchnu pa sva prestopila mejo Švice. Male formalnosti na meji: »šnops«, cigarete, a ker tega nisva imela je bilo vse v redu. Tako sva prispela 3.5. ob 17,30 uri v Zürich, kjer sva prespala. V ponedeljek zjutraj sva s prvim vlakom odpotovala v Frick.

Frick je precej velika vas, po izgledu pa malo mesto. Sam kraj je pretežno kmečki. Druge industrije ni kot tovarna trakotkalskih strojev in velika žaga ter opekarna. Zanimiva pa je sama okolica, kjer gojijo češnje. Je malo hribovito in po vseh vrtovih in hribih je bilo belo, ker je ravno ta čas bilo vse v cvetju. Zelo so ponosni na češnjevo žganje, čeravno je zelo drago za naše razmere. Ko sem na postaji vprašal nekega moškega, kje je tovarna, v katero sva bila namenjena, mi ni odgovoril, ampak je poklical nekega drugega možaka, ki je razkladal mleko in mu rekel: »Ej, ti, pelji s tvojim avtom ta dva k Müllerju!« No, in tako sva se pripeljala z mlekarskim tovornjakom do tovarne. Tam sva se javila pri prikupni telefonistki. Po krajšem telefoniranju sva izvedela, da referenta, katerega sva iskala ni

dni sva delala v montažni dvorani. Delo je razdeljeno na 12 monterjev. Na vsakem stroju delajo trije in to po fazah dela.

Ravno takrat se je pričela montaža naših strojev širine 6 cm, tako da sva bila skoraj pri vseh strojih deležna dela. Potek montaže je sledeči: najprej smo sestavili ogrodje in vse glavne ležaje in osi, nato prevzame stroj druga grupa, katera montira regulator, sklopko, zavoro in ostale manjše dele, nadalje pa bilo in liste ter istočasno že električar montira električno instalacijo. Zadnja grupa ima nastavitel stroja in poizkusno obratovanje. Stroj obratuje cca 8 ur, nato ga pregleda kontrolor, če je v redu in na stroju tisto, kar piše v kupoprodajni pogodbi in če je stroj v redu nastavljen. Ko kontrola ugotovi, da je v redu, stroj zopet razstavijo in oddajo v odpremni oddelek (seveda vse dele oštevilčijo, da pri ponovni montaži ne pride do zamenjave delov). V odpremni stroj še enkrat pobarvajo, ga zapakirajo v zaboje in odpošljejo kupcu (če želi kupec že zmontirane ali razdrtega).

Opisal sem potek montaže, seveda to ne gre tako hitro, kot sem napisal. Ogledala sva si tudi kje izdelujejo čolnice in bila ter o-zobje. Izdelujejo različne stroje, tu

di brez-čolnice na iglo, katerih obrati so fantastični — do 850 obratov na minuto, stroje z listovkami in žakarske stroje. Vsega ne delajo doma. Vlivajo in kromirajo ter tudi precej drugih delov delajo v tovarnah s katerimi koperirajo. Tempo dela je švicarski — nenehno kot ura. Vsak ima svoje delo, v vseh oddelkih so dvigala, tako da ročnega dviganja in nošenja ni. Tudi različne vozičke za prevažanje imajo in pripomočke, da delavec fizično čim manj trpi. Tovarna je še nova in letos jo bodo še povečali. Kakor sva videla in tudi pripovedujejo, je v montaži in odpremi grlo in pride še do zastojev. Samo tovarno deli cesta na dva dela — upravno in konstrukcijsko ter na drugi strani proizvodno stavbo. Imajo tudi razstavno dvorano in poizkusni oddelek, kjer tkejo različne trakove in vzorce. V sami tovarni je restavracija in to le za kosilo. Po oddelkih so nameščeni avtomati za toplo ali mrzlo kavo, čaj in mleko, tako da ni treba delavcu nikamor iz obrata. Če si zaželi nekaj popiti, le vrže denar v avtomat. V tovarni dela cca 300 ljudi. Na tržišče pošljejo mesečno 60—70 strojev.

Tako je najina praksa v tovarni Müller hitro minila in s tem seveda 8-dnevno bivanje v Švici.

V Novigradu smo razširili počitniške kapacitete

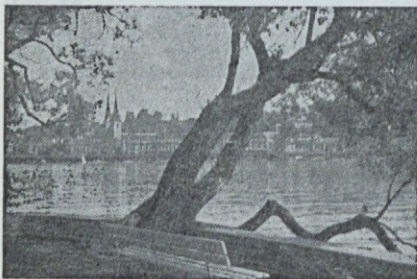
Naša gospodarska dejavnost se povečuje iz leta v leto. Večina sredstev, ki jih dosegamo pri tej povečani dejavnosti vlagamo v rekonstrukcijo in modernizacijo poslovnih prostorov in opreme. Iz leta v leto se povečujejo tudi naši realni osebni dohodki; vlagajo se primerna sredstva za stanovanjsko izgradnjo in drugo. Najmanj pa smo v zadnjih letih skrbeli za izgradnjo in razširitev objektov družbenega standarda, ki služijo našim delavcem za rekreacijo in oddih.

Prvi koraki v tej smeri so bili storjeni v letu 1969, ko smo, od Predilnice Litija, kot nosilca Počitniškega doma v Novigradu kupili še dve počitniški hišici. Te hišice so bile zgrajene v zadnjih letih, so v zelo dobrem stanju in so bolj prostorne od tistih, ki smo jih že preje postavili. Vsaka hišica ima sedaj po štiri ležišča, postavili pa bomo še petega. Hišice so postavljene na isti strani kot naše prejšnje in sicer ena na gornjem in druga v dolnjem delu. Cesta, ki pelje od vhoda v počitniški dom do

menze bo predvidoma v letošnjem letu asfaltirana, tako, da se pri prevozhitvi z avtomobili ne bo več dvigal prah!

Komisija, ki si je letos že ogledala vse naše hišice v Novigradu je izvršila celoten popis potrebne opreme, ki jo je treba nabaviti, zlasti za nove hišice in popis del, ki jih bo potrebno opraviti pred pričetkom sezone. Sredstva za nakup opreme in popravila so bila na delavskemu svetu že odobrena pri potrditvi zaključnega računa za leto 1969. Upamo, da se bodo, tisti, ki bodo del svojega letnega dopusta preživel v Novigradu dobro počutili.

V letošnjem letu bomo še koristili dve počitniški hišici v Izoli, na Veliki planini pa sta na razpolago dve hišici. Razumljivo je, da nakup dveh novih hišic nikakor ne zadoštuje za povečano število zaposlenih delavcev in bo zato potrebno tudi v bodoče vlagati potrebna sredstva za razširitev te dejavnosti.

doma. Prevzel naju je mlajši monter, ki je bil ves čas zadolžen za naju v tovarni. Stanovala sva v gostilni. Stanovanje je bilo v redu in čisto, le tla v sobi so se majala in škripala, kot bi hodil po zidar-skem odru (stavba je bila namreč stara).

Delala sva dopoldne od 8. do 12. ure in od 13. do 18.30 ure popoldne. V tovarni so nama vse povedali in razkazali, čeprav sem se bal, da nama ne bodo tako na uslugo. Vse

Kadrovske vesti

V času od 12. 6. do 11. 7. 1970 praznujejo svoj rojstni dan:

Konfekcija: 15. 6. Belcjan Anica, 28. 6. Juhant Vera, 1. 7. Klakočer Marica, 24. 6. Kamin Pavla, 30. 6. Lenček Malči, 8. 7. Marenk Vida, 14. 6. Peternel Greti, 10. 7. Polajnar Ana, 26. 6. Sedušak Ema, 27. 6. Škarja Marija, 25. 6. Velkavrh Iva, 1. 7. Pirnat Marija.

Cigaretni filtri: 23. 6. Bizilj Olga, 28. 6. Drčar Milan, 15. 6. Hrovat Vida, 21. 6. Kočar Peter, 29. 6. Keršič Pavla, 5. 7. Rokavec Marija, 21. 6. Šimenc Ana, 22. 6. Požar Tone, 15. 6. Žebovec Helena.

Belilnica: 7. 7. Gaberšek Ciril, 19. 6. Gaberšek Alojz, 29. 6. Kovič Vida.

Mikalnica: 5. 7. Dragar Vinko, 5. 7. Grošelj Ciril.

Tkalnica ovojev: 25. 6. Burkeljca Alojzija, 11. 7. Breznik Olga, 7. 7. Judež Milica, 39. 6. Kerč Milka, 9. 7. Kočar Ljudmila, 19. 6. Vulkan Jurij.

Tkalnica gaza: 4. 7. Iglič Marija, 6. 7. Rožič Ana.

Avtomatska tkalnica: 2. 7. Peterka Ivanka.

Pripravljalnica: 18. 6. Hribar Pavla, 1. 7. Pojbič Lojzka.

Splošno kadrovski sektor: 5. 7. Cedilnik Anica.

Komercialni sektor: 27. 6. Dolenc Tone, 9. 7. Podbevšek Ana, 1. 7. Ravnikar Ciril, 26. 6. Smrkolj Ana.

Gospodarsko računovodski sektor: 24. 6. Grajzer Vera, 23. 6. Kerč Olga, 1. 7. Nahtigal Marija.

Pomožni obrati: 16. 6. Andrejka Anton, 9. 7. Volkar Ivan, 28. 6. Kump Ciril.

Tehnični sektor: 3. 7. Borštinar Dušan.

Iskrene čestitke!

POROČILI SO SE:

Klopčič Alojzija, Rihtarič Jožica, Urankar Pavla, Stražar Anica.

Na novi življenjski poti jim želimo mnogo razumevanja!

RODILI SO SE:

Kovač Mariji — sin, Naum Olgi — sin, Slapnik Stoji — hči, Gostinčar Francki — hči in Savič Tončki — hči, Brenčič Mariji — hči, Borc Magdi — hči.

Mogoče ne vemo

KONFUZEN — zmeden, nejasen (v pojmi), zbežan.

KONKAVEN — vbočen, vdrt; nasprotje: KONVEKSEN — izbočen.

KONKURZ — natečaj, razpis; tudi: izročitev prezadolženčevega imetja v uporabo upnikov.

KONSEKVENCA — posledica.

KONSIGNACIJA — izročitev blaga komisionarju v prodajo (KOMISIONAR: posrednik, kdor sklepa kupčije v svojem imenu, a za tuj račun).

KONSOLIDACIJA — utrditev, utrjevanje, urejanje razmer.

KONSTELACIJA — položaj zvezd; v prenesenem smislu: prepletanje sil, okoliščin, mnenj.

KONTAMINACIJA — okužitev, onesnaženje (nasprotje: DEKONTAMINACIJA).

KONTEJNER — velika, navadno kovinska transportna posoda s prostornino do 22 m³, ki se lahko prestavi iz enega transportnega sredstva na drugega tako, da ni potrebnih posamično prekladanje.

KONTRABANT — tihotapec.

KONTRACENCIJA — preprečevanje zanositve. (Pesnik Janez Menart razlaga ta pojem takole: Besedo »kontra« s »proti« razložimo in »cenci« je jasna brez vprašanj, tako se s kontracepcijo borimo, da bi na svetu bil kak cepec manj).

KONUS — stožec.

KONVEJER — tekoči trak.

KONVENIRATI — prilagati se, ustrezati, ugajati.

KONVERTIBILNOST — zamenljivost valut.

KONZULTACIJA — posvetova

B. V.nje, iskanje sveta.

Zgodba mnogih...

Kaj se je med njima dogajalo nisem nikoli razumela. Glasnega prepira med njima ni bilo. Njuni pogledi so bili le ledeno sovraštvo in zaničevanje obenem, ki ni nikoli zbledelo.

On je odhajal na delo zjutraj. Kam je odhajala ona si nisem znala razložiti. Še čudno tesnobo sem jo opazovala, ko je odhajala.

Tisto pomlad, ko je mati zopet odšla je postajal oče vse bolj vase zaprt in na sencih so se mu pokazali prvi sivi lasje. Kmalu potem je Marija vsak dan prihajala k nam, da je malo pospravila in gospodinjila. Navezala sem se nanjo

in ob njej niti matere nisem pogrešala. Vendar tega nisem mogla nikoli razumeti zakaj naju je mati zapustila. Oče mi je večkrat pojasnil, da nisva bila dovolj dobra z njo. Toda očetove oči so govornice, da jo ima še vedno rad.

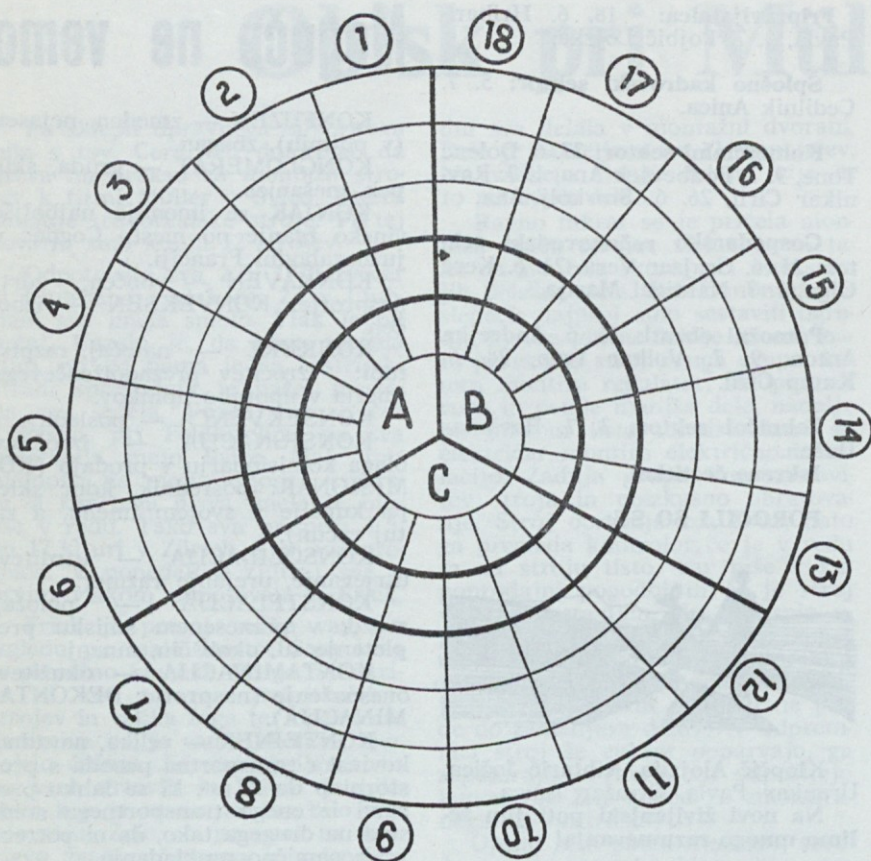
Nato se je Marija naenkrat spremenila. Danes razumem zakaj? Postajala je nervozna, težje je prenašala krivične obsodbe, ki so vedno letele nanjo. Bila je noseča. Vedela je, da je rojstvo otroka za ljudi neodpustljiv greh. Ljubila ga je in obenem že sovražila. Spoznala sem, da so grdi ljudje in ne Marija, ki je v našo hišo prinesla sre-

čo. Bolelo me je njeno trpljenje, njen strah pred rojstvom otroka, ki ga že sedaj ni nihče maral. Velikokrat je v obupu jokala. Zasovražila sem ljudi, katerih besede so bile kakor strela, zasovražila kot še nikoli prej.

Danes sem odraslo dekle. Matere ni več. Uničilo jo je ravno tisto življenje od katerega je toliko lepega pričakovala. Ne obojam jo ker za to nimam pravice. Rada se vračam domov, kjer me pričakuje Marija, ki je postala moja prava mati. Čas je zbrisal grenke spomine in danes nam je lepo.

M. D.

Nagradna izpolnjevanka

1. umetnikova delavnica
2. ime igralca Olimpije (Zorga)
3. delaven
4. dejavnost, organizirana v kak namen
5. zbiranje podatkov
6. sodobni slovenski skladatelj (Bojan)
7. sol cianvodikove kisline
8. dudu
9. največji slovenski pisatelj
10. ljubkovalno žensko ime
11. delavec na cesti
12. učenec s slabimi redi
13. grelec za vodo
14. mazilo
15. gora v Julijskih Alpah
16. kompas
17. premogov drobir stisnjen v opekasto ali jajčasto obliko
18. surovina za pridobivanje vate

Besede se po zgornjih opisih vpisujejo v lik iz srednjega polja z že vpisano črko A oz. B ali C in sicer je vsak od teh črk začetnica v šestih besedah. Vse tretje črke v besedi pa dajo, brane zaporedoma od številke 18 do številke 1, izrek Emersona.

ZAHVALA

Kolektivu Tovarne sanitetnega materiala se iskreno zahvaljujem za povrnitev stroškov šolnine za poklicne šoferje.

Urankar Srečko

RESEVALCI

Za pravilno rešitev križanke v zadnji številki TOSAME je žreb v katerem sta sodelovala tov. Mimi Vrenjak in tovariš Jože Kerč, razdelil nagradi med naslednja reševalca:

I. nagrada:
Jurij Vulkan 20,— N din

II. nagrada:
Milena Limovšek 10,— N din

Čestitamo!

Sodelujte z nami!

Zato pišite o svojem delu in problemih

Izdaja Tovarna sanitetnega materiala Domžale

Urejuje uredniški odbor:

Urška Kersnik, Danica Merlin, Ivanka Osolin, Marija Presekar, Tone Arnuš, Slavko Bajec, oec., Franc Cerar, Dušan Dovgan, Miha Kerč, Janez Leskovec, Štefan Rozman, Tone Teran in Dušan Borštnar, odgovorni urednik.

Tiska Papirkonfekcija Krško obrat Valvasorjeva tiskarna
Naklada 800 izvodov

Vatka Votek in Filter Filip

rad 1970,6

PRAVILNIK o poslovni tajnosti

Tovarna sanitetnega materiala Domžale

Na podlagi 79. člena temeljnega zakona o podjetjih (Ur. l. SFRJ št. 17/65, 20/65, 31/67 in 48/68), 60. člena zakona o narodni obrambi (Ur. l. SFRJ št. 8/69) in 157. člena statuta je delavski svet TOSAMA DOMŽALE, na svoji seji, dne 24. 4. 1970 sprejel

P R A V I L N I K O POSLOVNI TAJNOSTI

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

S tem pravilnikom se ureja:

- način in obveznosti varovanja poslovne, gospodarske in uradne tajnosti, kakor tudi tajnosti, ki se nanaša na splošno ljudsko obrambo,
- način informiranja in obveščanja članov delovne skupnosti in drugih oseb zunaj delovne organizacije,
- pravico in pooblastilo posameznih oseb v delovni skupnosti za informacije.

2. člen

Tajnost so dolžni varovati vsi zaposleni v tej delovni skupnosti. Nihče ne sme biti oproščen te obveznosti.

3. člen

Obveznosti in dolžnost varovanja tajnosti ne preneha posameznemu članu delovne skupnosti, zaradi prekinitve delovnega razmerja v tej delovni organizaciji. Ob prekinitvi delovnega razmerja lahko direktor razveže oziroma oprosti posameznika obveznosti čuvarja poslovne tajnosti, v nobenem primeru pa ne obrambe in vojaške tajnosti.

4. člen

Kršitev določil tega pravilnika predstavlja težjo kršitev delovne dolžnosti in ima za posledico disciplinski postopek, če taka kršitev ne predstavlja obenem tudi kaznivega dejanja.

5. člen

Za kršitev obveznosti o varovanju tajnosti ne štejejo obvestila, dokumentacija in podatki, ki so sicer tajni po tem pravilniku, če se dajo ali morajo dati pooblaščenim osebam, organom ali zavodom v smislu veljavnih predpisov in jih da direktor ali pooblaščen oseba.

6. člen

Ravno tako ni kršitev tajnosti obravnavanje gradiva, podatkov in druge dokumentacije, če se obravnava ali o njej obvesti organe delovnega samoupravljanja, če je tako obravnavanje oziroma informiranje nujno glede na splošni in poslovni interes delovnega samoupravljanja in vodenja delovne skupnosti.

7. člen

Oseba, ki daje taka obvestila je dolžna opozoriti na tajnost organe upravljanja. Navzoči so dolžni varovati tajnost.

8. člen

Za izvajanje določil tega pravilnika je odgovoren direktor delovne skupnosti.

II. VAROVANJE POSLOVNE TAJNOSTI

9. člen

Kot poslovna tajnost se šteje:

- dokumentacija ali podatki, ki so od strani pristojnih organov predpisani oziroma določeni kot poslovna tajnost,
- dokumentacija ali podatki, ki so zaupani od pristojnih organov delovne skupnosti,
- dokumenti in podatki, ki vsebujejo ponudbo za razpis ali javni natečaj in sicer do dokončnega izida oziroma obvestila.

10. člen

Poslovna tajnost je kršena, če se nepooblaščen sporoči:

- podatki o ceni in ostalih pogojih za izvršitev določenih poslov, ki vsebujejo elaborate in tehnično dokumentacijo za ponudbo,
- vsi podatki za interno uporabo in tehnološki postopek, ki vsebujejo: načrte, konstrukcijske risbe, modele, šablone, vsebina patentov, tehnične izboljšave, iznajdbe, dokler niso s patentom zaščitene, prototipe, šifre, fotokopije, razvrstitev strojev in opreme ter drugih sredstev za delo oziroma proizvodnjo (poslovanje),

— vsa dokumentacija v zvezi z normativni materiala,

- zaloge surovin, polizdelkov in gotovih izdelkov za katere se določijo, da se o njih ne sme informirati tuje osebe,

— dokumentacija v zvezi s kalkulacijami za oblikovanje cen, za storitve in posamezna stroškovna mesta, s proizvodnimi rezultati in nivojem rentabilnosti posameznih panog in storitev, vzroke neuspehov pri poslovanju itd.,

— proizvodnja in finančni plan delovne organizacije,

— statistični podatki in pokazatelji s področja NO, o katerih se ne sme obveščati druge osebe,

— ostala dokumentacija, ki je v zvezi z delom delovne organizacije in organizacijo združenega dela v njenem sestavu, če so taki podatki določeni kot poslovna tajnost,

— podatke iz evidence o vojnih obveznikih,

— podatke o strukturi kadrov in osebnih podatkih.

11. člen

Vsa dokumentacija, ki se šteje za poslovno ali vojaško tajnost v smislu določil tega pravilnika, se ne sme sporočiti ali odstopiti nepooblaščenim osebam.

12. člen

Zaradi poslovnih interesov lahko direktor podjetja v nujnih primerih poda ustrezne podatke drugim osebam, čeprav je poslovna tajnost. Take podatke lahko poda tudi oseba, ki jo pooblasti direktor.

13. člen

Podatke iz prejšnjega člena lahko da direktor ali pooblaščen oseba le pod pogojem, če je podana pismena soglasnost ustreznega organa ali organizacije (če gre za poslovne partnerja).

14. člen

V primeru, da se podatki iz prejšnjega člena dajo drugim osebam, se mora voditi evidenca, ki vsebuje: kateri dokumenti so odstopljeni, komu so odstopljeni oziroma podani, kdo je pooblaščen, da jih prevzame in sporoči, kakor tudi vsak vzrok zakaj so ti dokumenti odstopljeni in oddani.

15. člen

Odgovorne osebe v delovni organizaciji so dolžne varovati kot zaupno vse dokumente in podatke,

ki so jih dobili ali zvedeli od drugih delovnih organizacij ali posameznikov, če je treba te dokumente in podatke šteti kot poslovno tajnost.

16. člen

Dokumente ter podatke, ki se štejejo za poslovno in vojaško tajnost je treba skrbno hraniti, varovati in preprečiti vpogled nepooblaščenim osebam.

17. člen

O dokumentaciji, ki je določena za tajnost in se iz kakršnihkoli uravničenih razlogov odstopa drugi delovni organizaciji je treba pisмено organizacijo kateri se taka dokumentacija odstopa opozoriti, da predstavlja tajnost.

18. člen

V primeru, da se kakšen dokument ali podatek uniči, odpiše ali kot neuporaben razveljavi, ga uniči oziroma razveljavi posebna komisija, ki jo imenuje štab za narodno obrambo.

III. POSLOVNA TAJNOST V ZVEZI S POSLOVNIMI ODNOSI NA TRŽIŠČU

19. člen

Organi upravljanja, direktor delovne organizacije ali ostali pooblaščenici so dolžni, da v poslovanju na tržišču vskladijo poslovni interes delovne organizacije z interesom družbene skupnosti.

20. člen

Pooblašcene osebe v delovni organizaciji, ki v imenu podjetja predstavljajo na tržišču in stopajo v stike z drugimi poslovnimi partnerji, morajo varovati poslovno tajnost svoje delovne organizacije v smislu tega pravilnika.

21. člen

Če traja poslovni interes, da se kakšen podatek, ki se sicer šteje za poslovno tajnost sporoči poslovnemu partnerju ali drugemu organu, potem je odgovorna oseba, ki te podatke daje, dolžna opozoriti stranko, da ti podatki predstavljajo poslovno tajnost in se v nobenem primeru ne smejo odstopiti tretji osebi.

IV. POSLOVNA TAJNOST V ZVEZI S PREJEMOM IN BIVANJEM DRUGIH OSEB OZIROMA TUJCEV

22. člen

Tujci so vse osebe, katere pridejo v delovno organizacijo in niso

člani delovne skupnosti. Napotijo se k osebi, ki jo direktor pooblasti za sprejemanje in vodenje tujcev.

23. člen

Da se zavaruje tajnost v delovni organizaciji, se določi poseben red za tujce, s katerimi ima stike direktor ali druga za to pooblaščená oseba. Če ima stike pooblaščená oseba, mora izdati pismeno poročilo o načinu in pomenu ter poteku bivanja tujih oseb.

24. člen

Za sprejem in bivanje zunanjih strokovnjakov pripravi direktor ali za to pooblaščená oseba načrt gibanja in bivanja teh strokovnjakov v delovni organizaciji, pri tem mora obvezno upoštevati varovanje poslovne tajnosti.

V. TAJNOST V ZVEZI Z NARODNO OBRAMBO

25. člen

Vsi dokumenti in podatki, opreme, naprave in objekti v podjetju, ki so namenjeni za narodno obrambo se štejejo za vojaško tajnost.

26. člen

Dolžnost vseh članov delovne skupnosti je varovati vojaško tajnost. Odgovorna oseba za varnost in obrambo je dolžna seznaniti vse člane delovne skupnosti s posebnimi in specifičnimi pomembnostmi vojaške tajnosti.

27. člen

Štab za narodno obrambo je neposredno odgovoren za hrambo in varovanje podatkov, dokumentacije, opreme in objektov, ki imajo pomen za narodno obrambo. Ukrepi po teh vprašanjih so obvezni za vse člane delovne skupnosti.

Organi upravljanja so dolžni po hitrem postopku obravnavati in sklepati o vseh zadevah, ki so pomembna za narodno obrambo ali civilno zaščito.

VI. POSLOVNA TAJNOST IN TAJNOST NARODNE OBRAMBE V ZVEZI S SREDSTVI IN NAČINOM INFORMIRANJA

28. člen

Za redno organizacijo in informiranje članov delovne skupnosti o materialnem in finančnem stanju delovne organizacije, o izvršitvi planov poslovanja in drugih zadevah v zvezi s poslovanjem delovne organizacije, je odgovorna oseba, ki jo za to določi organ upravljanja delovne organizacije.

Sredstva za informiranje v delovni organizaciji so:

oglasna deska, razglasna postaja, informativni list in ustno sporočilo na zboru delovne skupnosti.

29. člen

Delavci te delovne organizacije ne smejo brez posebnega pooblastila sporočiti ali dajati tudi osebam kakršnekoli podatke, ki se po tem pravilniku smatrajo za poslovno tajnost ali narodno obrambo.

30. člen

Za informiranje javnosti o položaju delovne organizacije je pristojen direktor ali oseba, ki jo za to pooblasti direktor ali štab za narodno obrambo.

31. člen

V primeru objavljanja podatkov, dokumentov in materiala v javnosti preko tiska, radia ali televizije, je upoštevati določila tega pravilnika.

32. člen

Gradivo, ki se pripravlja za seje organov upravljanja delovnih skupnosti mora za to zadolžena oseba posebej označiti, kaj se šteje za poslovno tajnost.

VII. KONČNE DOLOČBE

33. člen

V primeru, da se poslovno tajnost narodne obrambe urejuje s posebnim zakonom ali odlokom, potem se uporabljajo neposredna določila teh predpisov.

34. člen

Direktor je dolžan, da preko zborov delovnih ljudi in z drugimi sredstvi informiranja seznaní vse člane delovne skupnosti z vsebino tega pravilnika.

35. člen

Ta pravilnik se objavi naslednji dan, ko ga sprejme delavski svet, veljati pa začne 8. dan po objavi, nakar preneha veljati pravilnik o gospodarskih in uradnih tajnostih, ki je veljal do uveljavitve tega pravilnika.

36. člen

Za razlaganje določb tega pravilnika je pristojen delavski svet Tovarne sanitetnega materiala Domžale.

Predsednik DS:
JANEZ ROZMAN

S to objavo je izpolnjena zadolžitev po 34. členu Pravilnika o poslovni tajnosti.

